

Allen gingen er nu accoord mee, de meeste politieke leiders evenwel met tegenzin, dat, 'nu er eenmaal contact was, ook de veranderde opzet aan Schmidt werd meegedeeld'¹ – meegedeeld, meer niet.

Op 10 juli ging het rondschrijven uit waarin de personen, van wie men een adhesiebetuiging verwachtte, uitgenodigd werden, hun instemming te betuigen met het opgestelde manifest; zij moesten binnen twee dagen antwoorden, desnoods telegrafisch.

Toen die twee dagen om waren, zat de zaak vast.

Op vrijdagmorgen 12 juli kon Homan de leden van het Nationaal Comité, die allen, met uitzondering van van Sonsbeeck, hun plaats in het Comité aanvaard hadden, plus het nagenoeg voltallig Politiek Convent (alleen Vorrink ontbrak) slechts mededelen dat *Generalkommissar* Schmidt, met wie hij de vorige dag twee besprekingen gevoerd had, definitief bepaald had dat van een wedergeboorte van Nederland 'in vrijheid en onafhankelijkheid, in trouw aan het Huis van Oranje', niet gerept mocht worden. Homan zei niets over Schmidts verdere mededelingen: dat het Comité zich zou moeten uitspreken over het koppelen van de gulden aan de mark en dat het pressie moest gaan uitoefenen op gouverneur-generaal van Starckenborgh die, aldus Schmidt, 'geheel op de verkeerde weg was'. Het was niet zo dat hij die mededelingen bewust verzweeg: hun politieke betekenis was eenvoudig niet tot hem doorgedrongen. Intussen deed wat Homan wèl van Schmidts uitlatingen weergaf, voor Colijn, Schouten, Tilanus en Telders de deur dicht en, aldus deze laatste, 'ook anderen meenden dat dan een zo groot mogelijke eenheid van het Nederlandse volk niet te verkrijgen zou zijn.'² Rutgers, de secretaris van de Liberale Staatspartij, noemde in dat verband nog zijn eigen naam en die van Vorrink.³ Drees dacht er niet anders over.⁴

Alle moeite was dus vergeefs geweest. Homan ontving opdracht, aan Schmidt mee te delen, 'dat dan de Nederlandse Unie niet tot stand zou komen.'⁵ Men besloot, des avonds weer te vergaderen teneinde te vernemen wat Schmidts reactie was geweest; het was denkbaar dat de Duitser zou toegeven. Allen waren 's avonds weer present, behalve Fentener van Vlissingen; ook Vorrink was nu aanwezig. Homan bracht Schmidts weigering over.

Was hier de zaak mee afgedaan?

¹ J. Linthorst Homan: 'Tijdscentering', p. 100. ² B. M. Telders: 'Besprekingen over nationale concentratie', p. 3 (Archief-Drees, map 'Nederl. Unie en Politiek Contact'). ³ Getuige J. Rutgers, *Eng.*, dl. VII c, p. 652. ⁴ Dat blijkt al uit het straks weer te geven verslag van Colijn. ⁵ B. M. Telders: 'Besprekingen over nationale concentratie', p. 3.